

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI
sniegti 2014. gada 11. septembrī¹

Lieta C-441/13

**Pez Hejduk
pret
EnergieAgentur.NRW GmbH**

(Handelsgericht Wien lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Jurisdikcija civillietās un komercietās — Regula Nr. 44/2001 — 5. panta 3. punkts — Jurisdikcija “attiecībā uz neatļautu darbību un kvazideliktu” — Autora mantiskās tiesības — Internetā izplatīts saturs — Kritēriji, lai noteiktu vietu, kurā ir radies kaitējums — “Delokalizēts” kaitējums

1. Šajā lietā *Handelsgericht Wien* [Vīnes Komerctiesa] jautā Eiropas Savienības Tiesai, kāds ir kritērijs vai kritēriji, kas piešķir jurisdikciju autora mantisko tiesību pārkāpuma gadījumā, kas ir izdarīts internetā tā, ka nav iespējams teritoriāli noteikt vietu, kur kaitējums ir radies. Atšķirībā no lietas *Pinckney*² apstākļiem, kad Eiropas Savienības Tiesa sprieda par apgalvotu autora mantisko tiesību pārkāpumu, kas bija noticis mūzikas kompaktdisku (CD) reproducēšanas un izplatīšanas internetā rezultātā, šajā lietā runa ir par fotogrāfes, kuras darbi ir tikuši izplatīti kādā interneta vietnē bez viņas piekrišanas, autora mantiskajām tiesībām.

2. Fotogrāfiju, kuras ir aizsargātas saskaņā ar Direktīvu 2001/29 par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā³, izplatīšana tiešsaistē ļoti atšķiras no produktu tirdzniecības tiešsaistē. Tādējādi runa ir par izplatīšanu, par kuru ir grūti teikt, ka tā ir materializējusies teritoriāli vienā vai vairākās vietās. Gluži pretēji, kaitējums “dematerializējas”, tas ir, izplūst, un tādēļ “delokalizējas”, tādējādi sarežģījot vietas, kurā ir noticis kaitējums, noteikšanu Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta izpratnē⁴.

3. Tādējādi šajā lietā Eiropas Savienības Tiesa varēs izlemt, vai tādos apstākļos kā šajā lietā, kad ir noticis “delokalizēts” kaitējums, izdarot autora mantisko tiesību aizskārumu internetā, ir jāievēro vispārējais kritērijs, kas jau ir norādīts spriedumā *Pinckney*, vai gluži otrādi – ir nepieciešams meklēt citu ceļu.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — C-170/12, EU:C:2013:635.

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva (OV L 167, 10. lpp.).

4 — Padomes 2000. gada 22. decembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

I – Atbilstošās tiesību normas

4. Regulas Nr. 44/2001 preambulas otrajā, vienpadsmitajā, divpadsmitajā un piecpadsmitajā apsvērumā ir noteikts šādi:

“(2) Dažas atšķirības starp valstu noteikumiem, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi, lai vienādotu jurisdikcijas kolīziju normas civillietās un komerclietās un lai vienkāršotu formalitātes spriedumu ātrai un vienkāršai atzīšanai un izpildei dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula.

[..]

(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.

[..]

(15) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. [..]”

5. Jurisdikcijas noteikumi ir paredzēti Regulas II nodaļas 2.–31. pantā.

6. Regulas 2. panta 1. punktā, kas ir ietverts iepriekš minētās II nodaļas 1. iedaļā “Vispārīgi noteikumi”, ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

7. Regulas Nr. 44/2001 3. panta, kas ir iekļauts šajā pašā iedaļā, 1. punktā ir paredzēts:

“Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

8. Regulas II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija” ir tās 5. pants. Minētā 5. panta 3. punktā ir noteikts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

[..]

3) lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējies notikt.”

II – Fakti

9. *P. Hejduk* ir profesionāla fotogrāfe, kas ir specializējusies arhitektūras fotografēšanā un kas ir Austrijas iedzīvotāja. Savas karjeras laikā *P. Hejduk* ir radījusi vairāku Austrijas arhitekta *Georg W. Reinberg* celtnu fotogrāfijas.

10. 2004. gada 16. septembrī *G. W. Reinberg* nolasīja lekciju uzņēmuma *EnergieAgentur*, kurš ir reģistrēts Vācijā, organizētā pasākumā, kurā izmantoja vairākas *P. Hejduk* fotogrāfijas, kurās bija atainotas dažas viņa celtnes. Saskaņā ar lietas materiāliem iepriekš minēto fotogrāfiju prezentācija un izmantošana notika ar autores iepriekšēju piekrišanu.

11. *EnergieAgentur*, kas ir interneta vietnes www.energieregion.nrw.de īpašniece un ir atbildīga par tajā publicēto saturu, publicēja iepriekš minētās *P. Hejduk* fotogrāfijas savā interneta vietnē. Fotogrāfijas bija publiski pieejamas, un tās varēja tieši lejupielādēt no iepriekš minētās interneta vietnes, lai gan *P. Hejduk* nekad nebija sniegusi tam savu piekrišanu.

12. Kad viņa uzzināja par šie faktiem, *P. Hejduk* iesniedza prasību pret *EnergieAgentur* iesniedzējtiesā, *Handelsgericht Wien*. Prasītāja lūdz piespriest atbildētājam samaksāt [viņai] EUR 4050 kā zaudējumu atlīdzību kopš 2004. gada, kā arī samaksāt sprieduma publikācijas izdevumus.

13. *EnergieAgentur* atsaucās uz jurisdikcijas neesamību, kas ir pamatota ar *Handelsgericht Wien* starptautiskās jurisdikcijas neesamību. Atbildētāja uzskata, ka, tā kā tās reģistrētā adrese ir Diseldorfā un tās interneta vietne izmanto valsts augstākā līmeņa domēnu “.de”, lietu izskatīt ir Vācijas tiesu kompetencē.

III – Prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

14. Ņemot vērā lietas dalībnieku sniegtos argumentus pamatlietā, *Handelsgericht Wien* nolēma uzdot Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālu jautājumu šādā redakcijā:

“Vai Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un nolēmumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesību strīds par blakustiesību pārkāpumu autortiesību jomā, kurš esot izdarīts, radot iespēju piekļūt fotoattēlam tīmekļa vietnē, kas tiek uzturēta, izmantojot citas dalībvalsts, nevis tās, kurā ir tiesību īpašnieka dzīvesvieta, augstākā līmeņa domēnu, ir tikai

— dalībvalsts, kurā atrodas šķietamā pārkāpuma izdarītāja uzņēmums, kā arī

— dalībvalsts(-u), uz kuru(-ām) ir vērsts tīmekļa vietnes saturs, jurisdikcijā?”

15. Rakstveida apsvērumus iesniedza pamatlietas puses, Čehijas Republikas, Portugāles Republikas un Šveices Konfederācijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV – Lietas dalībnieku argumenti

16. *P. Hejduk* argumentē, ka pastāvīgā judikatūra, kas ir iedibināta ar spriedumu lietā *Pinckney*, ir jāpilnveido, jo viņa uzskata, ka minētajā lietā netika aplūkoti tādi apstākļi kā šajā lietā. Viņasprāt, apstākļos, kad internetā nodarīts kaitējums ir “delokalizēts”, 5. panta 3. punkta jurisdikcijas pamatam vajadzētu ļaut kaitējumu cietušajai personai celt prasību par visa kaitējuma atlīdzību tās domicila valsts tiesās. Viņa aizstāv šo viedokli saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru lietā *eDate Advertising*

u.c.⁵.

17. *EnergieAgentur* atsaucas uz spriedumu lietā *Pinckney* un uzskata, ka šī sprieduma apsvērumi ir piemērojami šajā lietā. Galu galā runa ir par autora tiesībām, kas ir teritorijas ziņā ierobežotas, un tādēļ tās ir ierobežojamas arī saskaņā ar spriedumā *Pinckney* noteikto, kas, izņemot gadījumu, kad jurisdikcija ir atbildētāja valstī un valstī, kurā iestājies kaitējumu radījušais notikums, ļauj prasīt tikai kaitējumu, kurš ir nodarīts minētajā dalībvalstī.

18. Čehijas Republika un Šveices Konfederācija aicina Eiropas Savienības Tiesu attiecināt spriedumā *eDate Advertising* u.c. sniegto risinājumu uz šīs lietas apstākļiem, lai veicinātu pareizu tiesvedību un starptautiskās jurisdikcijas noteikumu piemērošanas paredzamību. To viedoklis ir tāds, ka šī lieta varētu tikt atrisināta, piemērojot aizskartās personas interešu centra kritēriju – vietu, kurā prasītājs varētu celt prasību par visu nodarīto kaitējumu.

19. Portugāles Republika aizstāv citādu viedokli, bet tāpat atzīst, ka šī lieta nav identiska *Pinckney* lietas apstākļiem. Portugāles Republikas viedoklis ir tāds, ka fotogrāfiju publiskošanas internetā sarežģītā daba Eiropas Savienības Tiesai liktu atzīt piesaistes kritēriju, kas ir pamatots ar fotogrāfiju pieejamību. Tomēr šī kritērija mazās ticamības dēļ Portugāles Republika tādā gadījumā kā šajā lietā attiecina 5. panta 3. punktā noteikto jurisdikciju tikai uz to vietu tiesām, kurās ir iestājies kaitējumu radījušais notikums.

20. Savukārt Komisija uzskata, ka spriedums lietā *Pinckney* ir piemērojams šajā lietā, bet, neraugoties uz to, tā uzskata, ka šī sprieduma piemērošana šajā lietā rada praktiskas grūtības. Komisijas viedoklis ir tāds, ka sprieduma lietā *Pinckney* risinājums ļautu *P. Hejduk* celt prasību Austrijas tiesās, tomēr tikai par kaitējumu, kas tai ir nodarīts Austrijas teritorijā. Šis ierobežojums gadījumā, kad kaitējums radies fotogrāfiju publiskošanas internetā dēļ, Komisijas ieskatā var izrādīties neefektīvs, jo ne *P. Hejduk*, ne Austrijas tiesai, kurai ir jurisdikcija, nav līdzekļu, lai stingri ierobežotu tiesas jurisdikciju tikai attiecībā uz Austrijā nodarīto kaitējumu. Šādos apstākļos Komisija norāda uz iespēju ierobežot Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā noteikto īpašo jurisdikciju ar tikai to vietu tiesām, kurās ir iestājies kaitējumu radījušais notikums.

V – Analīze

21. Kā iepriekš ir izklāstīts, šajā lietā ir radušās sarežģītas interpretācijas grūtības. Tiesai ir bijusi iespēja risināt interneta radītas problēmas starptautisko privāto tiesību normu piemērošanā, bet nekad nav bijis tāds gadījums kā šajā lietā. Izsakoties ļoti īsi, šajā gadījumā nāksies izvēlēties, kurš no vairākiem judikatūrā norādītajiem variantiem ir labāk piemērojams internetā izdarītu autora mantisko tiesību [teritoriāli] plaši izplatītu pārkāpumu gadījumā.

22. Lai arī iesniedzējtiesa atsaucas uz iespēju izmantot tikai divus piesaistes kritērijus (atbildētāja domicils un valsts, uz kuru vērsts interneta vietnes saturs), ir skaidrs, ka lietas dalībnieki un iesaistītās valstis ir ieteikuši citus iespējamus piesaistes kritērijus, kas var tikt piemēroti šajā lietā, kurus es turpmāk arī analizēšu.

A – Interešu centra kritērijs

23. Čehijas Republika un Šveices Konfederācija ir apgalvojušas, ka uz šo lietu varētu attiecināt spriedumā *eDate Advertising* u.c. iedibināto judikatūru. Tomēr turpmāk minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka šo kritēriju nevar piemērot.

5 — C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685.

24. Spriedumā *eDate Advertising* u.c. Tiesa sniedza atbildi uz jautājumu, kas radies internetā veikta personisko tiesību pārkāpuma dēļ. Kā zināms, šis jautājums iepriekš judikatūrā tika risināts vēl pirms interneta parādīšanās, konkrētāk, spriedumā lietā *Shevill u.c./Presse Alliance*⁶. Minētajā spriedumā tika atzīts, ka toreizējās Briseles konvencijas 5. panta 3. punkts ļauj aizskartajai personai celt prasību tās valsts tiesā, kurā ir iestājies notikums, kas radījis kaitējumu (par apmelojošo informāciju atbildīgā redaktora domicils), un valstī, kurā kaitējums ir radies; šis kritērijs bija atkarīgs no plašsaziņas līdzekļa, kurā bija publicēta apmelojošā informācija, teritoriālās izplatības⁷. Šajā otrajā gadījumā tiesai būtu jurisdikcija lemt tikai par kaitējumu, kas nodarīts tieši tās teritorijā, kas būtu noskaidrojams, ņemot vērā plašsaziņas līdzekļa izplatīšanas un pārdošanas līmeni minētajā valstī⁸.

25. Lietā *eDate Advertising* u.c. Tiesai bija jāspriež par līdzīgu gadījumu, kāds bija lietā *Shevill u.c./Presse Alliance*, bet par tiešsaistes plašsaziņas līdzekļiem. Šādos apstākļos kaitējums tāpat kā šajā lietā bija “delokalizēts”, jo plašsaziņas līdzeklis bija pieejams jebkurā dalībvalstī, kas sarežģīja, pat padarīja neiespējamu, jebkādu aizskarošā paziņojuma teritoriālās ietekmes novērtēšanas metožu praktisko pielietošanu. Tādēļ Tiesa ieviesa papildu kritēriju, kas balstās uz aizskartās personas interešu centru, – vietu, kurā tā varētu celt prasību un, kas ir vissvarīgākais, prasīt visa kaitējuma atlīdzināšanu⁹.

26. Ir jāuzsver, ka spriedums lietā *eDate Advertising* u.c. attiecās tikai uz gadījumiem, kad noticis personisko tiesību aizskārums. Un tā tas ir tādēļ, ka pretējā gadījumā tiktu grauts Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta mērķis. No vienas puses, aizskartās personas interešu centra kritērijam ir svarīga plašsaziņas līdzekļa pieejamība, kas ir faktors, kuru Tiesa ir noraidījusi vai ierobežojusi daudzos gadījumos un arī ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu nesaistītos kontekstos¹⁰. Tā iemesla dēļ, ka plašsaziņas līdzeklis ir pieejams vietā, kur atrodas aizskartās personas interešu centrs, rodas iespēja celt prasību šajā valstī un turklāt par visu nodarīto kaitējumu, kas ļauj ļoti būtiski izjaukt 5. panta 3. punktā noteikto jurisdikcijas līdzsvaru. No otras puses, ir jāņem vērā arī interešu centra un *forum actoris* kritēriju tuvums, jo interešu centrs lielākajā daļā gadījumu, bet ne vienmēr¹¹, būs aizskartās personas, kas ir prasītāja lietā, domicilā.

27. Tieši to risku dēļ, kurus rada aizskartās personas interešu centra kritērijs, es uzskatu, ka nevajag to ekstrapolēt uz autora mantiskajām tiesībām, tostarp arī tad, kad runa ir par “delokalizētu” kaitējumu, kurš ir nodarīts, izmantojot internetu. Tiesa ir noraidījusi šo iespēju rūpnieciskā īpašuma tiesību gadījumā spriedumā *Wintersteiger*¹² un arī risinot “lokalizējama” kaitējuma, kas ir nodarīts autora mantiskajām tiesībām, gadījumu¹³. Es uzskatu, ka šādam jābūt risinājumam arī šīs lietas apstākļos, kad tiek apgalvots “delokalizēts” kaitējums autora mantisko tiesību pārkāpuma dēļ.

B – Fokalizācijas kritērijs

28. Gan iesniedzējtiesa, gan *P. Hejduk* uzskata, ka tas, ka attiecīgās fotogrāfijas, viņuprāt, attiecās uz Austrijas teritoriju, pamatotu Austrijas tiesu jurisdikciju. Es nedomāju, ka šis ir veiksmīgs pamatojums.

6 — C-68/93, EU:C:1995:61.

7 — Spriedums *Shevill u.c./Presse Alliance* (EU:C:1995:61, 30.–33. punkts).

8 — Spriedums *Shevill u.c./Presse Alliance* (EU:C:1995:61, 30. un 31. punkts).

9 — Spriedums *eDate Advertising* u.c. (EU:C:2011:685, 48. punkts).

10 — Tiesa ir skaidri to izslēgusi tostarp spriedumā *Pammer un Hotel Alpenhof* (C-585/08 un C-144/09, EU:C:2010:740, 69.–75. punkts), un 5. panta 3. punkts ir ļoti būtiski sašaurināts, tāpat kā iepriekš minētajā spriedumā *eDate Advertising* u.c. (EU:C:2011:685, 51. punkts).

11 — Tā tas bija vienā no gadījumiem lietā *eDate Advertising* u.c. (EU:C:2011:685), jo prasītāja domicils bija [Amerikas] Savienotajās Valstīs, bet viņa interešu centrs bija Francijā.

12 — C-523/10, EU:C:2012:220.

13 — Spriedums *Pinckney* (EU:C:2013:635).

29. Iespēja atzīt tās valsts tiesas jurisdikciju, uz kuru vērsta aizskarošā darbība, ir tikusi apsvērta vairāku valstu tiesās un doktrīnā¹⁴. Kā zināms, tas ir arī kritērijs, kurš tiek izmantots Regulā Nr. 44/2001 īpašās jurisdikcijas gadījumā patērētājiem, kas ir noteikta 15. panta 1. punkta c) apakšpunktā¹⁵. Ģenerālvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] ar pārliecinošiem argumentiem ierosināja to piemērot savos secinājumos lietā *Pinckney*¹⁶, un, lai arī Tiesa konkrētajā gadījumā to noraidīja, tā ir to piemērojusi citos atšķirīgos apstākļos, kas tomēr ir līdzīgi šai lietai, savos spriedumos lietās *L'Oreal u.c.*¹⁷, *Donner*¹⁸ un *Football Dataco u.c.*¹⁹.

30. Tomēr Tiesa noraidīja fokalizācijas kritēriju spriedumā *Pinckney* un skaidri tajā norādīja, ka “pretēji Regulas [Nr. 44/2001] 15. panta 1. punkta c) apakšpunktam, [...] šīs regulas 5. panta 3. punktā nav prasīts, lai attiecīgā darbība būtu “vērsta uz” lietu izskatošās tiesas dalībvalsti”²⁰.

31. Neapšaubāmi šis sprieduma *Pinckney* punkts pieļauj zināmu interpretāciju²¹, bet man šķiet, ka no izklāstītā ir skaidrs Tiesas nodoms izslēgt fokalizācijas kritēriju Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta interpretācijā. Fokalizācijas kritērijs ir ticis piemērots tajās jurisdikcijās, kurās pastāv saimnieciskā darbība ar skaidru iepriekšēju nodomu piedāvāt preces un pakalpojumus dalībvalstī, uz kuru ir vērsta darbība. Tādēļ es uzskatu, ka minētajā spriedumā *Pinckney* principā tiek noraidīta iespēja attiecināt fokalizācijas kritēriju uz ārpuslīgumiskiem zaudējumiem, kas ir radušies intelektuālā īpašuma mantisko tiesību pārkāpuma gadījumā.

32. Vēl atliek noteikt, vai gadījumā, kad publiskošana, kas ir radījusi “delokalizētu” kaitējumu, ir skaidri un neapstrīdami vērsta uz citu dalībvalsti, vajadzētu piemērot fokalizācijas kritēriju. Tomēr es uzskatu, ka šajā gadījumā tā nav, jo lietas materiālos ir konstatēts, ka atbildētāja pamatlietā nekad nav vērsusi apgalvoto kaitējumu nodarošo darbību uz citām dalībvalstīm. Tādēļ es uzskatu, ka nav nepieciešams izteikt viedokli par šo pieņēmumu.

C – Teritorialitātes kritērijs un spriedums lietā *Pinckney*

33. Noraidījuši interešu centra un fokalizācijas kritēriju, nonākam pie risinājuma, kāds ir panākts spriedumā *Pinckney*, kura piemērošanu šajā lietā atbalsta gan Portugāles Republika, gan Komisija, kaut arī ar atšķirīgām niansēm.

34. Lietā *Pinckney* Tiesai bija jāizsaka viedoklis par Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta interpretāciju. Autors bija cēlis prasību par zaudējumu piedziņu par muzikāla darba reproducēšanu kompaktdiskos un vēlāku izplatīšanu internetā bez viņa piekrišanas.

35. Lietā *Pinckney* bija grūtības ekstrapolēt judikatūru lietās *eDate Advertising u.c.* un *Wintersteiger* uz autora mantisko tiesību jomu. Kā jau es esmu minējis, spriedumā lietā *eDate Advertising u.c.* tika risināts jautājums par to, kā noteikt vietu, kurā ir ciesti zaudējumi internetā veikta personisko tiesību pārkāpuma gadījumā, bet spriedumā lietā *Wintersteiger* runa ir par rūpnieciskā īpašuma tiesību, konkrētāk, preču zīmes, pārkāpumiem. Tiesa katrā lietā izvēlējās citu risinājumu. Ja personisko tiesību gadījumā tā izlēma par labu tā sauktā “mozaikas noteikuma” piemērošanai, izņemot tās vietas [tiesas],

14 — Skat., piemēram, Francijas *Cour de cassation* [Kasācijas tiesas] lietu (2010. gada jūlija *Com.* 13, Nr. 06-20-230), kā arī tādu autoru viedokli kā Treppoz, E. “Croniques. Droit européen de la propriété intellectuelle”, no: *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, 4 2013.

15 — Skat. spriedumu *Pammer un Hotel Alpenhof* (EU:C:2010:740).

16 — Skat. it īpaši ģenerālvokāta N. Jēskinena secinājumu lietā *Pinckney* (EU:C:2013:400) 61.–65. punktu.

17 — C-324/09, EU:C:2011:474, 65. punkts.

18 — C-5/11, EU:C:2012:370, 27. punkts.

19 — C-173/11, EU:C:2012:642, 39. punkts.

20 — Spriedums *Pinckney* (EU:C:2013:635, 42. punkts).

21 — Skat. De Miguel Asensio, P. “Tribunales competentes en materia de infracciones de derechos patrimoniales de autor cometidas a través de Internet”, no: *La Ley – Unión Europea*, 11 2014, 5. punkts.

kur atrodas aizskartās personas interešu centrs (kur tā var celt prasību par visu nodarīto kaitējumu), [jurisdikciju], tad spriedumā lietā *Wintersteiger* tā izlēma rūpnieciskā īpašuma tiesību pārkāpuma gadījumā stingri piemērot teritorialitātes principu un ierobežot vietu, kurā ir nodarīts kaitējums, ar valsti vai valstīm, kurās šīs tiesības ir aizsargātas (tas ir, tur, kur ir reģistrētas īpašuma tiesības).

36. Autortiesības tāpat kā rūpnieciskā īpašuma tiesības ir pakļautas teritorialitātes principam. Tomēr ir divas iezīmes, kas sarežģīja to kvalifikāciju lietas *Pinckney* izlemšanas laikā: lai saņemtu aizsardzību, nav nepieciešama to reģistrācija, turklāt vienlaikus tās ir aizsargātas visās dalībvalstīs saskaņā ar Direktīvu 2001/29²². Tādējādi ir runa par tiesību, par kurām ir lietas *eDate Advertising* u.c. un *Wintersteiger*, kopīgām iezīmēm, jo autora mantiskās tiesības var tikt pārkāptas visās dalībvalstīs (kā personiskās tiesības), bet to aizsardzība tiek īstenota valsts mēroga “teritoriālos segmentos” tāpat kā rūpnieciskā īpašuma tiesībām. Varētu teikt, ka autortiesības Eiropas Savienībā veido tiesību kopumu, kas ir teritoriāli ierobežotas katrā valstī un kuru apvienojums aptver visu Savienības teritoriju.

37. Spriedumā lietā *Pinckney* Tiesa izlēma par labu autora tiesību teritorialitātei, tas ir, izvēlējās pieeju, kas ir izklāstīta spriedumā *Wintersteiger*. Sprieduma 39. punktā Tiesa norādīja, ka “autora mantiskajām tiesībām, tāpat kā no valsts preču zīmes izrietošajām tiesībām, noteikti tiek piemērots teritorialitātes princips”. Turpinājumā tā atgādināja, ka Direktīvā 2001/29 ir saskaņotas autora tiesības, kas nozīmē, ka tās “var tikt pārkāptas katrā no tām [dalībvalstīm] atbilstīgi piemērojamajām materiālo tiesību normām”. Balstoties uz šo apgalvojumu, Tiesa atzina, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta izpratnē vieta, kurā ir nodarīts kaitējums, tādos apstākļos, kādi pastāv minētajā lietā, ir vieta, kurā autora mantiskās tiesības, uz kurām norāda prasītājs, ir aizsargātas un kurā apgalvotais kaitējums varētu rasties. Minētās valsts tiesām būs jurisdikcija lemt tikai par kaitējumu, kas ir nodarīts to teritorijā²³.

38. Kopsavilkumā, judikatūrai *Pinckney* lietā ir raksturīgas trīs kopīgas iezīmes, lai konstatētu jurisdikciju autora mantisko tiesību pārrobežu pārkāpumā: aizsardzība saskaņā ar materiālo tiesību normām, faktiskā aizsardzība un teritoriāli ierobežota aizsardzība. Ja ir nodarīts kaitējums autora mantisko tiesību pārkāpuma gadījumā, jurisdikcija būs tikai tai tiesai, kuras teritorijā šīs tiesības tiek aizsargātas, kurā pastāv faktiskais risks notikt šim pārkāpumam, un tikai par kaitējumu, kas ir nodarīts šajā valstī.

39. Minētās judikatūras piemērošana šajā lietā nav bez grūtībām. Lai arī *P. Hejduk* autora tiesības ir aizsargātas Austrijā un bez viņas atļaujas reproducētās un internetā izplatītās fotogrāfijas ir pieejamas Austrijā, ir grūti vai varbūt pat neiespējami noteikt kaitējumu, kas ir ciests tikai minētas valsts teritorijā. Atšķirībā no lietas *Pinckney*, kurā autora tiesību pārkāpums tika veikts, reproducējot kompaktdiskus un vēlāk tos pārdodot internetā jebkurā dalībvalstī, šajā lietā runa ir par kaitējumu, kura iestāšanos ir grūti konstatēt, jo tikai tas, ka fotogrāfija ir pieejama internetā, neko nenorāda par kaitējuma rašanās vietu. Lietā *Pinckney* kaitējums bija radies pakalpojuma par samaksu rezultātā (kompaktdisku ražošana un to vēlāka pārdošana tiešsaistes tirgū), bet šajā lietā nav runa par atlīdzību, bet gan par kāda uzņēmuma veiktu [fotogrāfiju] publiskošanu.

40. Tādēļ šajā lietā tāds risinājums kā lietā *Pinckney*, kā ir uzsvērusi Komisija, novestu mūs vai nu pie tā, ka prasītājam tiktu liegta iespēja celt prasību Austrijā, ja tās autora tiesību pārkāpums Austrijā nepastāv vai nav [izteikti] saredzams, vai pie tā, ka tiktu atzīts viss apgalvotais kaitējums, nespējot teritoriāli nodalīt pārkāpumu, kas būtu risinājums, kurš noteikti būtu pretrunā spriedumā lietā *Pinckney* iedibinātajam.

22 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *Pinckney* (EU:C:2013:400, 44.–50. punkts).

23 — Spriedums *Pinckney* (EU:C:2013:635, 43. punkts). Tā pati judikatūra tika atkārtota spriedumos *Hi Hotel* (C-387/12, EU:C:2014:215, 39. punkts) un *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, 55. punkts).

D – Šajā lietā piemērojamais kritērijs

41. Es uzskatu, ka sprieduma lietā *Pinckney* automātiska piemērošana apstākļos, kad kaitējums ir “delokalizēts”, var būt neefektīva. Risinājums, pie kura nonāca Tiesa minētajā spriedumā, atbilst tādiem apstākļiem, kad autora tiesību pārkāpuma risks vai izdarītais pārkāpums rodas nepārprotami teritoriālā telpā, lai arī izmantotais plašsaziņas līdzeklis ir internets. Tomēr, kad publiskošanai izmantotā darba veida un plašsaziņas līdzekļa dēļ kaitējums ir “delokalizēts”, es uzskatu, kā ir uzsvērušas Portugāles Republika un Eiropas Komisija, ka nav iespējams piemērot kaitējuma rašanās vietas kritēriju, kas ir noteikts Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā. Šādos apstākļos šis noteikums tikai pamato tiesu, kuru [teritorijā] ir bijis kaitējumu radījušais notikums, jurisdikciju.

42. Man šķiet, ka šis risinājums vislabāk atbilst Regulas Nr. 44/2001 mērķiem, no kuriem ir izceļama pareiza tiesvedības norise²⁴. Kritērijs, kurš uzliek par pienākumu prasītājam ierobežot savas prasības apmēru saskaņā ar grūti, ja ne neiespējami, nosakāmiem teritoriāliem kritērijiem, nav kritērijs, kas atbilst Regulas Nr. 44/2001 būtībai. Kā to ir atzinusi Komisija, prasītāja tādā gadījumā, kāds ir šajā lietā, nespēs iesniegt pārbaudāmus pierādījumus, kas precīzi nošķir kaitējumu, kurš ir nodarīts tikai valstī, kurā ir celta prasība. Šis apstāklis liktu minētās valsts tiesai piespriest atlīdzību, kas ir zemāka vai augstāka par patiesībā nodarīto, šādi pārkāpjot teritoriālo kritēriju, kuru Tiesa ir aicinājusi izmantot šādās lietās. Komisijai ir taisnība, kad tā apgalvo, ka judikatūras lietā *Pinckney* piemērošana šajā lietā ir nopietns risks, ka tiesa, kurai būs jurisdikcija, pārkāps savas pilnvaras.

43. Turklāt minētās judikatūras lietā *Pinckney* piemērošana šajā lietā, manuprāt, veicinātu tiesisko nenoteiktību abiem lietas dalībniekiem. Prasītājam nebūtu nekādas pārliecības par tādas tiesvedības rezultātu, kurā tiesas, kura izskata lietu, jurisdikcijas apjomu ierobežojošie kritēriji netiek pārbaudīti. Tikpat kritiskā situācijā būtu atbildētājs, esot iesaistīts vairākās tiesas prāvās dažādās dalībvalstīs, kurās ir radies “delokalizēts” kaitējums, vai vienā, bet bez jebkādas pārliecības par katras tiesas kompetences apjomu. Es uzskatu, ka šis rezultāts nav saderīgs ar Regulas Nr. 44/2001 vispārējiem mērķiem, kā arī ar 5. panta 3. punktā noteiktās īpašās jurisdikcijas mērķiem.

44. Faktiski, kā tas ir norādīts Regulā Nr. 44/2001 un Tiesas judikatūrā, 5. panta 3. punkta mērķis ir nodrošināt tuvāko jurisdikciju atbilstoši attiecīgajiem tiesvedības faktiem²⁵. Šis tuvums ļauj tiesai ar lielākām garantijām pārbaudīt prasītāja prasījumus un atbildētāja aizstāvības argumentus. Tomēr šis tuvums zūd, kad faktus, ņemot vērā kaitējuma “delokalizēto” raksturu, nevar pārbaudīt saskaņā ar parastajiem pierādīšanas līdzekļiem. Turklāt [celt prasību] būtu iespējams tikai par daļu no nodarītā kaitējuma, tādējādi liedzot tiesai vispārēju priekšstatu par kaitējumu, kas varētu sarežģīt izskatāmās lietas faktiskās situācijas visaptverošu novērtēšanu. Tādējādi zūd priekšrocība, kuru piedāvā tiesas tuvums tiesvedības faktu vietai, un līdz ar to arī Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta lietderība.

45. Šādos apstākļos, kad “delokalizēts” kaitējums rodas internetā un pārkāpj autora mantiskās tiesības, es uzskatu, ka labākais risinājums ir izslēgt iespēju celt prasību tās valsts tiesās, kurā ir radies kaitējums, un ierobežot vismaz minētās regulas 5. panta 3. punkta jurisdikciju ar to valstu tiesām, kurās ir iestājies kaitējumu radījušais notikums. Turklāt šī iespēja nekādā veidā neizslēdz jurisdikciju, kas ir paredzēta regulas 2. pantā, saskaņā ar kuru var vērsties arī tās dalībvalsts tiesās, kurās atrodas atbildētāja domicils. Lai arī vairumā gadījumu abi kritēriji sakristu vienā jurisdikcijā (tā tas notiek šajā lietā), tomēr tā nebūs visos gadījumos.

24 — Skat. Regulas Nr. 44/2001 preambulas 12. apsvērumu, kā arī tostarp spriedumu *Wintersteiger* (EU:C:2012:220, 27. un 31. punkts).

25 — Skat. Regulas Nr. 44/2001 preambulas 12. apsvērumu.

46. Skaidrs, ka publiskošanas gadījumā, kad kaitējumu radījusi darbība ir radusies dalībvalstī un ir skaidri un neapstrīdami vērsta uz citu vai citām dalībvalstīm, var tikt apspriesta iespēja labot un papildināt šo secinājumu²⁶. Tomēr, kā es jau esmu norādījis šo secinājumu 32. punktā, tas nav gadījums, kuru mums ir iesniegusi *Handelsgericht Wien* šajā prejudiciālajā procedūrā, jo atbildētāja nevienā brīdī nav vēlējies vērst publiskošanu uz Austriju, kas ir strīda pamatā. Tādēļ es uzskatu, ka nav nepieciešams izteikties par piesaistes kritēriju apstākļos, kad darbība ir vērsta uz citu vai citām dalībvalstīm.

47. Tādēļ es ierosinu Eiropas Savienības Tiesai apstākļos, kādi ir šajā lietā, kad prasītājam ir nodarīts “delokalizēts” kaitējums, izmantojot internetu, kas pārkāpj autora mantiskās tiesības, saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu nospriest, ka jurisdikcija ir tās vietas tiesām, kurās ir iestājies kaitējumu radījušais notikums.

VI – Secinājums

48. Tādēļ es ierosinu Tiesai uz *Handelsgericht Wien* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka strīdā par blakustiesību pārkāpumu autortiesību jomā internetā, kā rezultātā rodas “delokalizēts” kaitējums, kura teritoriālā atrašanās vieta nav nosakāma atbilstoši ticamiem pierādīšanas kritērijiem, jurisdikcija ir tās vietas tiesām, kurā ir bijis kaitējumu radījušais notikums.

26 — Tāpat būtu jānoskaidro, vai judikatūra *Pinckney* lietā ir piemērojama autora personisko tiesību pārobežu pārkāpuma gadījumā. Šajā ziņā skat. Kur, A. *Conflict of Laws in Intellectual Property, The CLIP Principles and Commentary*, Oksforda: OUP, 2013, 2:203.C10. punkts.